

Slovenski dom

Štev. 62.

V Ljubljani, v torek, 17. marca 1942-XX

Leto VII.

Izključno pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izjava: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva & Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva & Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Vojno poročilo št. 653:

Hudi letalski spopadi na afriškem bojišču

Uradno vojno poročilo št. 653, pravi:

Na cirenajškem bojišču so naši ogledniški oddelki z velikimi izgubami za sovražnika odbili angleške oddelke, ki jih je podpiralo topništvo in oklepno orožje.

V živahnem spopadu s številčno mnogo močnejšimi silami nad El Adenom so italijanski lovski letalci dosegli nov uspeh. Sestrelili so štiri angleška letala, mnogo drugih pa poškodovali. Na povratku je naša letalska skupina uspešno napadla angleško avtomobilsko skupino, jo s strojnimi obstreljevali in zažgala 10 vozil.

Eno naše letalo se ni vrnilo.

Na srednjem delu Sredozemskega morja je nemško lovsko letalstvo v ponovnih spopadih sestrelilo tri »Spitfireje«.

Sovražnik je izvedel bombni napad na mesto Rodos. Noben vojaški cilj ni bil zadet. Nekaj stavb, med njimi tudi pravoslavna stolnica, je lažje poškodovanih. Sedem civilnih oseb je bilo ubitih, deset pa ranjenih.

Priprave za obrambo Avstralije in Indije

Novi japonski nastopi v južni Birmi — Ameriško letalsko poveljstvo za Indijo

Rim, 17. marca. s. Avstralski radio poroča o letalskem napadu, ki so ga Japonci izvedli včeraj na pristanišče Port Darwin v severni Avstraliji. Napad je naredilo sedem letal v dveh valovih. Bombe, ki so jih Japonci metali, so bile vse majhnih mer. Je nekaj škode in nekaj žrtev. To je bil četrti napad japonskega letalstva na luko Port Darwin.

Rim, 17. marca. s. V nedeljo je bila na otočju Nove Zelandije (jugovzhodno od Avstralije) razglašena splošna mobilizacija.

Bangkok, 17. marca. s. Poročajo, da je bilo v Indiji ustanovljeno vrhovno poveljstvo ameriškega letalstva. Ustanovitev tega ameriškega poveljstva priča o načrtovanju prodiranju Amerikancev tudi v Indijo, kjer hočejo Združene države izpodrinuti Anglijo. V Indijo so najprej dopotovali ameriški letalski strokovnjaki, zdaj pa je bilo ustanovljeno še vrhovno poveljstvo, čeprav niso v Indijo prišli dozdaj ne ameriški letalci in tudi letal še ni. Edini namen tega vrhovnega poveljstva je očitno nadzorovati, kaj počno Angličani.

Rim, 17. marca. s. Angleška uradna agencija daje pregled vojnih nastopov v Birmi ter potrjuje,

da so Japonci zasedli južni del ustja reke Iravadi. Glede položaja pri mestu Baseinu, ki leži ob izlivu reke jugozahodno od Rangona, pravi angleško poročilo, da ta položaj ni jasan, da pa je verjetno, da je mesto že v japonskih rokah.

Stockholm, 17. marca. s. Admiral Hart, vrhovni poveljnik vseh zavezniških pomorskih sil na Tihem morju, je pred dvema dnevmi dopotoval v New York. Časnikarjem je povedal, da imajo Japonci zaradi dosedanjih uspehov nadzorstvo nad vsem popriščem vojnih nastopov.

Tokio, 17. marca. s. Japonci so doslej z bombardiranjem že popolnoma uničili vojaške naprave v Moresbyju. To je bilo edino vojaško oporišče na Novi Gvineji sposobno sprejeti velike ladje in neobhodno potrebno za postanek ladij, ki vozijo v 1700 km oddaljeni Port Darwin. Novo Gvinejo branijo redne vojaške sile in ne prostovoljci.

Bangkok, 17. marca. s. Poročila z birmanskega bojišča vedo povedati, da so japonska letala v posrebenem nenadnem napadu 160 km severovzhodno od Rangona zadela in onesposobila 20

angleških tankov, 60 oklepnih avtomobilov, 30 železniških vagonov, natovorjenih z orožjem ter številno drugo vojno gradivo. Vsa japonska letala se se vrnila.

Stockholm, 17. marca. s. V vojaških in političnih krogih menijo, da bo zavezniški vrhovni vojni svet za Tihomorje zaradi zadnjih polomov popolnoma preosnovan in da bo njegov sedež preseljen iz Londona v Washington.

Vesti 17. marca

Predsednik slovaške republike dr. Tiso je sprejel v poslovalni avdienci italijanskega poslanika Roncallija ter mu izročil veliki križ Pribinovega reda.

Japonski cesar je včeraj sprejel generalnega guvernerja polotoka Koreje. Takoj za njim je bil sprejet predsednik vlade general Tojo.

Turška vlada je dala uradno poročilo, da so tri tuja letala vrgla 150 km južno od Smirne več bomb. Bombe z neznanih letal so ubile dva človeka, veliko pa je bilo ranjenih. Nekaj hiš je bilo uničenih. Turška vlada je uvedla preiskavo, da bi ugotovila pripadnost teh letal ter storila potrebne diplomatske korake.

V Gibraltar je priplula angleška vojna ladja, ki je morala na Sredozemskem morju doživeti spopad, zakaj izkrcala je mrtve in ranjene.

V Tokiju je bila ustanovljena osrednja trgovska družba za pospeševanje razvoja v azijskih pokrajinah na srednjem Vzhodu. Vse dosedanje podobne ustanove so se morale združiti v eno samo, ki bo pod nadzorstvom vlade.

Švicaški listi poročajo iz Londona, da bodo v Angliji znatno zmanjšali obrok mesa. Zmanjšanje je posledica položaja na Tihem morju.

Ameriška vlada je izdala nove omejitve glede porabe bencina. Vse bencinske črpalke bodo ob nedeljah in praznikih zaprte, ob delavnih dneh pa odprte samo dvanajst ur.

Švedska mornarica je februarja zgubila novih 8 ladij s skupaj 27.000 tonami.

V Londonu so včeraj po dolgem presledku spet imeli podnevi letalski alarm, ki je trajal precej časa.

Vrhovno nemško poveljstvo poroča, da je nemški vodja povišal na stopnjo armadnih generalov generala oklepnih sil Reinhardta in Schmidta, ker sta imela veliko zaslug v hudih zimskih obrambnih bojih na vzhodnem bojišču.

Predsednik italijanske splošne družbe za petroleje nar. sv. Cobolli Gigli se mudi že več dni v Berlinu in je imel važna posvetovanja z nemškim gospodarskim ministrom dr. Funkom.

Zaradi taljenja snega so mnoge reke v Romuniji zelo narasle. Donava je že prekrasila nevarno črto 7,20 in po raznih okrajih je že prišlo do hudih poplav. Važno mesto Giurgiu ob Donavi je do tretje četrti pod vodo. Oblasti so večino prebivalstva izselile, tako da človeških žrtev ni. Pač pa je škoda prav velika.

Ladjedelnice ob Dnepru pri Kijevu so neenahno obratovala ves dolgo zimo. 22 ladij, ki so jih boljševiki na begu potopili, so zdaj spet dvignili in popravili. Poleg tega so v ladjedelnicih zgradili 23 prevoznih in potniških ladij. S tem bo spet prišlo do redne plovbe po reki in do lažjih prometnih zvez, ko se bo stal led. Tudi iz spodnjega teka reke so dvignili nekaj ladij, ki jih zdaj popravljajo.

Angleška vlada je izdala nalog, da se v londonskem okraju Holford Square Finbury, na hiši, v kateri je pred 40 leti stanoval Lenin, vzda pominska plošča. Sovjetski poslanik Majski je dejal, da bo vzidana plošča cementirala prijateljstvo med obema državama.

Iz Stockholma poročajo, da bodo najbrž konec tega meseca zamenjani časnikarji in diplomati, ki so še ostali v Nemčiji in Združenih državah. Za to izmenbo bo dala najbrž švedska družba »Svenska Amerika Linen« na razpolago svoj parnik, ki bo opravil vožnjo med Lizbono in New Yorkom.

Na bukarški severni postaji je v čakalnici tretjega razreda, kjer je bilo nad 200 potnikov, nastal velik požar. Polovico potnikov se je rešilo, okrog 100 pa jih je bilo ranjenih.

Predsednik turške republike je odpotoval na deželo, kjer bo nadzoroval obmejne pokrajine. Odpotoval bo tudi v Canakale in v kraje v Dardanelah, kjer so nastale težave glede oskrbe čet, ki so tam razmeščene.

Z 19. marcem bodo v Srbiji vzeli iz prometa 50, 20 in 10 dinarske srebrne kovance.

Področje skupnega blagostanja v Evropi in Aziji ima veliko podobnosti. Južne pokrajine v vzhodni Aziji so v sedanjih vojni podobne Balkanu in to ne le v gospodarskem oziru, temveč tudi po vojaški važnosti in po zgodovini. Z balkanskimi deželami sta Anglija in Francija delali podobno kakor z južnoazijskimi pokrajinami Balkan so odrešile države Osi, južno Azijo pa Japonci, čimer se začneja pripravljati novi red v Evropi in v Aziji. Novost na podobnih načelih.

Nemško vojno poročilo:

Uspešno odbijanje sovjetskih napadov med obrambnimi boji na ruski fronti

Hitlerjev glavni stan, 17. marca: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Na polotoku Kerču je sovražnik tudi včeraj ponovil svoje množične napade, ki so jih podpirali številni tanki. Napadi so izpodleteli ob pogumni obrambi nemških in romunskih čet. Sovjeti so imeli krvave izgube ter so izgubili 48 tankov. Tako je bilo v zadnjih treh dneh na tem odseku uničenih vsega 136 sovjetskih tankov.

Na drugih delih vzhodnega bojišča so bili v tridih bojih odbiti sovjetski napadi v snežnih mezejih.

Močni oddelki bojnih in lovskih letal so podpirali boje na zemlji ter so uničili 45 sovjetskih letal. Eno lastno letalo je bilo izgubljeno.

Pri obrambi zoper močne, več tednov ponavljajoče se sovjetske napade, se je posebno odlikovala 134. saška pehotna divizija.

Na Murmanskem obali je bila zažgana velika prevozna ladja, pristanišče in pristaniške naprave

v Murmanskem pa so bile uspešno bombardirane.

Hitri čolni so v Rokavskem prelivu napadli skupino angleških rušilec ter torpedirali en rušilec, ki se je po dveh močnih pokih takoj potopil. V nadaljnji bitki je bila neka angleška topničarka tako hudo zadeta, da je računati z njeno izgubo. En lastni hitri čoln je bil zelo poškodovan in se je po končanem boju potopil.

Na srednjem Atlantskem morju je nemško bojno letalo potopilo angleško 2000 tonsko trgovsko ladjo.

Berlin, 17. marca. s. Iz vojaških krogov poročajo, da so nemška lovška letala predvčerajšnjim napadla boljševiška letališča na polotoku Kerču ter uničila osem letal. Bojna in strmoglava letala pa so na južnem odseku uničila ali poškodovala pet vlakov, sedem lokomotiv in 150 motornih vozil. Na raznih drugih točkah južnega odseka so nemški lovci sestrelili petnajst sovjetskih letal, sami pa niso imeli nobenih izgub.

Minister za ljudsko prosveto na uradnem obisku v Nemčiji

München, 17. marca. s. Včeraj je semkaj prišel italijanski minister za ljudsko prosveto Eke. Alessandro Pavolini. Na postaji, ki je bila vsa v zastavah in cvetju, so ga sprejeli: nemški propagandni minister dr. Göbbels, državni podtajnik v propagandnem ministertvu dr. Esser in glavni predstavniki bavarskih oblasti, med njimi državni namestnik za Bavarsko general von Epp, gauleiter minister Wagner, pokrajinski vodja Fehler in župan bavarske prestolnice. Od italijanskih predstavnikov so prišli generalni konzul Pittalis, tiskovni in prosvetni uradniki berlinskega poslanstva, tajnik fašijev in drugi odličniki.

Medtem ko je minister šel mimo dveh častnih čet na postaji, ga je množica prav priskočno pozdravljala. Eksc. Pavolini je v spremstvu dr. Göbbelsa odšel v hotel, kjer so se začeli razgovori

med obema ministroma. Potem je Pavolini položil lorjovec venec pred spomenik padlih nacionalnih socialistov. Nato ga je sprejel pokrajinski vodja dr. Schwar, ki mu je v imenu vodstva stranke voščil dobrodošlico. Potem ko je v spremstvu dr. Göbbelsa obiskal strankino palačo, se je odpravil k Rjavi hiši, kjer so ga pozdravili drugi nacionalsocialistični prvaki. Ministra sta nato v sobi nemškega vodje v Rjavi hiši povzela svoje pomenke, ki so trajali nekoliko dve uri. Pri teh pogovorih so bili še državni svetnik Fantechi, predsednik ustanove »Luca«, glavni ravnatelj EIAR-ja Chiodelli in mnogo uradnikov nemškega propagandnega ministertva in ministertva za ljudsko prosveto. Zvečer je dr. Göbbels ministru Pavoliniu predstavil vse vidnejše odličnike političnega, vojaškega in umetniškega življenja.

Sovjetska vojska zaseda turško-perzijsko in turško-iraško mejo

Nova kršitev perzijske ozemelske nedotakljivosti po Angliji in Sovjetih

Cariograd, 17. marca. s. Novice s srednjega vzhoda poročajo, da so sovjetski oddelki, ki zasedajo severno Perzijo, dospeli do jezera Urmia ter nadaljevali pohod na jugozahod proti mestu Vanenduzu v severnem Iraku. Sovjetske čete so se razporedile vzdolž turško-perzijske in turško-iraške meje. Domnevajo, da so sovjetski oddelki tudi že blizu petrolejskega središča Musula. Domnevajo tudi, da se sovjetski oddelki pripravljajo na zasedbo vsega zahodnega dela Iraka s petrolejskim središčem Kermandšahom vred.

Rim, 17. marca. s. Kakor bomba je udarila v javnost novica, da si je Rusija priključila perzijsko pokrajino okoli mesta Tabrisa v severnem delu države. S tem je ponovila igro, ki jo je nekdanji uprizarila z baltičskimi državami. Kaj pa sporazum med Rooseveltom in Churchillom na Atlantskem morju? Kaj pa slavna ozemelska nedotakljivost Perzije, kateri sta dala poročstvo Anglija in Amerika in to večkrat? Očitno je Anglija hotela ali nehotela še enkrat brezobzirno prodala eno izmed držav, o kateri je trdila, da ji je zaveznica in varuhinja. Svet bo zdaj, po dejanskem perzijskem primeru razumel, kaj so vsebovali sloviti posveti v Moskvi. Anglija je tam čisto preprosto privolila, da si Rusija priključi vrsto obsežnih pokrajin v Evropi, na srednjem vzhodu in v Aziji. Anglija je to storila v zameno za sovjetsko pomoč angleški vojski in angleškemu brodomstvu.

Poleg tega poročajo, da se sovjetske čete pripravljajo tudi na zasedbo prestolnice Teherana, da bi preprečile kak morebitni perzijski

nastop ali državni udar. S tem bodo Sovjeti pogazili zadnje določilo zlaganega miru, ki so ga sklenili z vlado sedanjega perzijskega vladarja.

Berlin, 16. marca. AS. »Völkischer Beobachter« piše, da so se angleške čete umaknile iz Irana in Iraka ter pravi, da je to prvi korak za sovjetsizacijo teh krajev v smislu sklepov, ki sta jih svoj čas sprejela Stalin in Eden v Moskvi. »Völkischer Beobachter« piše, da po poročilih iz Irana Sovjeti hito z boljševizacijo dežele ter da je že večina iranskih provinc včlenjena v sovjetsko obmejno republiko, ki ima prestolnico v Bakuju.

Letošnje nevarnosti za Anglijo

Rim, 17. marca. s. Zbornični tajnik v angleškem vojnem ministertvu lord Croft je imel včeraj v Colchesterju govor, v katerem je dejal:

»Nihče ne sme dvomiti, da je nevarnost, ki nam grozi danes, dosti večja od nevarnosti v lanskem juliju. Ranili so nas globoki in hudi udarci, ki smo jih dobili po morju 15.000 milj daleč od naših obal. Moramo se pripraviti na boj. Namesto, da bi drug drugega grajali, mora vsakdo izmed nas slovesno obljubiti, da bo storil še več za državo. V trenutku, ko so Japonci vzeli zavezništvo in Amerikancem pomorsko premoč na Daljnem vzhodu, se je podrl ves naš obrambni in strateški sestav.«

Zahteve po splošni mobilizaciji vseh moških in žensk v Ameriki

Rim, 17. marca. s. Skoraj vsi severnoameriški listi poudarjajo pomen zadnjega sestavka, ki ga je napisala žena predsednika Roosevelta za liste, pripadajoče skupini Scripps Howard. V tem članku pravi predsednikova žena, da je nujno potrebna splošna mobilizacija vseh ameriških državljanov, moških in žensk. Čeprav piše kot zasebnica in ne kot žena državnega predsednika, se je med bralci razširilo prepričanje, da se bližajo hudi časi.

Preiskava o atentatu na nemškega poslanika v Ankari

Ankara, 17. marca. s. Uradno sporočilo pravi, da so turške oblasti končale preiskavo glede atentata, storjenega 24. februarja na nemškega poslanika von Papena. Zdaj bodo zadevo raziskavale še sodne oblasti, potem pa se bo v kratkem začela razprava proti krivcem.

Bolgarski vojni in zunanji minister na obisku v krajih ob turški meji

Sofija, 17. marca. s. Bolgarski zunanji minister in vojni minister sta odpotovala v Tracijo (pokrajino ob turško-bolgarski meji). Ministra bosta obiskala poglavitne kraje v pokrajini.

Sofija, 17. marca. s. Po odloku notranjega ministra morajo z današnjim dnem opustiti vsako politično delovanje vsi Judje, ki so dozdaj bili v svobodnih poklicih, pa jih ni na seznamu pripadnikov judovskega plemena, katerim je po novih določilih dovoljeno delo v svobodnih poklicih.

Nemci o razpravi zoper krivce francoskega zloma

Berlin, 16. marca. AS. Berlinski tisk piše o riomskem procesu in pravi, da se skuša Daladier, ki je glavni krivec francoske katastrofe, opravičevati z navajanjem grotesknih zgodbic, kakor da se na Poljskem prav tako niso mogli bolje upirati nemškim tankom in da zato tudi ne morejo obtožiti francoske vlade, da ni bila pripravljena. »Zwölf Uhr Blatt« piše, da so ti otroški izgovori prav značilni za to, kar je včeraj podčrtal Hitler v svojem govoru o veliki komediji, ki jo izvaja danes Riom pred vsem svetom.

Dve smrtni obsodbi v Brnu

Praga, 17. marca. s. Posebno sodišče v Brnu je obsodilo na smrt dva človeka, ki sta na skrivaj prodala veliko prašičev ter prodajala meso po pretiranih cenah in brez izkaznic. Obsojencema so odsekali glavo.

Obračun o bojih na severnem Kitajskem

Peking, 17. marca. s. Zaplotniško vojskovanje oddelkov, pripadajočih vojski maršala Čankajška na severnem Kitajskem, je docela ponehalo, to pa zaradi vrste nastopov japonske vojaške policije. Policija je te nastope delala že od začetka vojne za veliko vzhodno Azijo. Vrhovno poveljstvo japonskega ekspedicijskega zbora na Severnem Kitajskem je izdalo poročilo o tamošnjem vojnem položaju v zadnjih treh mesecih. Poročilo pravi, da so japonski oddelki morali v treh mesecih prestati 4751 spopadov in napade skupnega števila 694.000 kitajskih vojakov. Med temi spopadi je nasprotnik izgubil nad 33.000 mož, 15.000 Kitajcev pa je bilo zajetih. Japonci so pa imeli pri teh spopadih 590 mrtvih. Najvažnejši nastop je bil tisti, ki se je začel lani v decembru blizu mongolske meje in pa spopad z vojsko kitajskega generala Jushučunga. Pri vseh teh spopadih in na vseh teh bojiščih so Japonci imeli vedno pobudo v svojih rokah in so zadali nasprotniku kar najhujše udarce.

Vlada Združenih držav je ustanovila vrhovno poveljstvo za oborožene sile na kopnem, na morju in v zraku. Poveljstvo sestavljajo trije člani, ki so podrejeni Rooseveltu. Ta je že po ustavi poveljnik vseh ameriških oboroženih sil. Za poveljnika vojske je bil imenovan general Marshall, za poveljnika brodomstva admiral King in za poveljnika letalstva general Arnold.

Novi sklepi ministrskega sveta

Rim, 16. marca. S. v soboto dopoldne je bila v Beneški palači seja vlade pod predsedstvom Duceja. Tajnik seje je bil državni podtajnik v predsedstvu vlade.

Vlada je razpravljala ne le o tekočih stvareh, pač pa je sklenila in odobrila celo vrsto zakonskih načrtov in dekretov. Tako je bil sprejet ukrep za novo upravno razdelitev nekaterih pokrajin, predvsem v tistih delih Sicilije, kjer so bila izvedena številna izboljševalna dela. Določeno je bilo, da se potroje kazni, ki jih oblasti izrekajo nad igralci hazardnih iger.

Na predlog Duceja kot vojnega ministra, je bil odobren zakonski načrt o sprejetju bivših avstroogrških častnikov, pristojnih v kraje odrešenih pokrajin, v vrste italijanskih rezervnih častnikov. Podoben sklep je bil sprejet tudi o bivših avstroogrških podčastnikih, v kolikor so bili rojeni ali pristojni v omenjene pokrajine.

Na predlog ministra za javna dela je bilo sprejeto, da se odstopijo v nadaljnjo upravo avtonomnim fašističnim zavodom tista stanovanjska poslopja, ki so bila zgrajena na državne stroške v krajih, prizadetih po potresih ali drugih nesrečah.

Na predlog kmetijskega ministra je bil sprejet zakonski osnutek, po katerem se bodo

preosnovali vse kmetijske ustanove in zadruge, da se bodo potem vključile v sindikalni okvir. Odpravijo se pokrajinske proizvajalne zadruge in njihove podružnice, ki jih je sedaj v celem 597. ta podjetja se spremenijo v pokrajinske urade, ki bodo podrejeni posebnim pokrajinskim uradom kmetijskih ustanov odnosno pokrajinskim kmetijskim zvezam. Zadruge in njihove zadružne zveze pa bodo vendarle ohranile značaj civilnopравnih ustanov.

Sprejet je bil zakonski predlog prometnega ministra, da se podaljša veljavnost posebnega dekreta z dne 28. aprila 1937, ki daje prometnemu ministru pravico jemati v najem italijanske trgovinske ladje v okviru pokritja potreb državne uprave.

Sprejet je bil tudi predlog zakona, s katerim se razširjajo določila o delu na morju in skrbstvu za pomoščake tudi na posadke bivših jugoslovanskih ladij, ki sedaj plovejo pod italijansko zastavo. Tako se razširjajo pomorske delovne odredbe, določbe o namestitvah, zavarovanjih za primer nezgod, bolezni in nesreč, za primer jetičnosti, brezposelnosti, poroke in rojstva otrok, katere veljajo sedaj v Italiji, tudi na mornarje bivših jugoslovanskih ladij, ki sedaj plovejo pod italijansko zastavo.

Ministrski svet je sprejel še več drugih sklepov. Prihodnja vladna seja bo 2. maja.

Kočevska gimnazija bo proslavila 70 letnico

Kočevje, 17. marca.

Kakor smo poročali že na drugem mestu, so pričeli na državni realni gimnaziji z rednim poukom. Ker ima letos zavod 70 letnico obstoja, je prav, da si ogledamo zgodovino tega zavoda.

Z dekretom ministrstva za uk in bogočastje od 24. oktobra 1872. je bil profesor višje gimnazije v Ljubljani Benedikt Knap imenovan za ravnatelja gimnazije v Kočevju, ki je bila na temelju cesarskega patenta od 10. septembra 1871. odobrena, dne 28. oktobra 1872. pa je bila slavnostno odprta zavoda, ki je začel svoj redni pouk dne 4. novembra istega leta v zasebni hiši takratnega župana, ki je dal v ta namen dve sobi, t. j. eno za razred in eno za pisarno.

Leta 1873. se je zavod preselil z dvema razredoma v župnišče, kjer so pripravili prostore v pritličju. Spomladi so pričeli z gradnjo novega poslopja in že jeseni je bila gimnazija dograjena tako, da se je naslednje šolske leto zavod preselil v nove prostore, kjer je še danes.

V prvem letu je šel zavod 18 dijakov, a leta 1876. je absolviralo nižjo gimnazijo 10 dijakov, ki so potem skoraj vsi nadaljevali svoje študije na drugih zavodih.

Ustanovitev tega zavoda ni narekovala toliko potreba, kakor narodnostni momenti, ki so v dobi, ko je bil zavod ustanovljen, dobili svoj polni razmah z jasno določenimi cilji. In en tak opornik je bila seveda tudi nova gimnazija. Kočevje, ki je poleg priseljenih ljudi — večina iz Češke — ki so bili zaposleni z začetnimi deli lesne industrije v Kočevju, ki se je začela z eksploatacijo velikih gozdov knezov Auerspergov, je z novim zavodom začelo, ker so se v dobo malo znano mestec ob Rini začeli stekati poleg mladine tudi njeni trdni vzgojitelji. Ti so skrbeli za razne privlačnosti, s katerimi bi se zavod tudi številčno uveljavil in tako je bila nadebudna mladina deležna že v sedemdesetih letih preteklega stoletja raznih podpor od ustanovitelja. Stampilca, kočevskega rožaka, veletrgovca v Pragi, in dijaškega podpornega društva, katerega protektor je bil knez Auersperg, ki je društvo poleg mnogih zasebnikov in ustanov izdatno podpiral.

Tako se je zavod krepko utrdil in ker je po letu 1900 vedno bolj rasla zavest o njegovi nujnosti, je bila kočevska nižja gimnazija razširjena na popolno. V šolskem letu 1907-1908 je bil odprt že peti razred, a 14. julija 1911. so bili na zavodu pod

predsedstvom šolskega inšpektorja Albina Belarja prvi zrelostni izpit s sedmimi kandidati.

Na zavodu je poučevalo osebe nemške narodnosti in duha, med katerimi naj imenujemo že imenovanega ravnatelja Knapa, njegovega naslednika Walsegerja, profesorja Oberholla in prof. dr. Fr. Riedla, ki je postal ravnatelj zavoda, ko je postal popoln. Kratak čas je opravljal ravnateljske posle prof. Kuno Hočevar, ki je bil edini profesor-Slovenec na zavodu vse do prevrata, ko se je položaj močno izpremenil.

Leta 1919 je bila popolna gimnazija v Kočevju spremenjena v nepopolno in je štela skupno 64 učencev, 60 fantov in 4 dekleta.

Dvig števila učencev pa je terjal, da so v šolskem letu 1923-1924 spremenili gimnazijo v popolno in tak je ostal zavod do 1935., ko je bil spet okrnjen. Leta 1928-29 je šel zavod 309 učencev z 9 oddelki in 17 učnimi močmi. To število se je v naslednjih letih krize nekoliko zniževalo, kar je povzročilo okrnjenje zavoda. Vendar je to trajalo le kratek čas, ker je bila v šolskem letu 1937. spet uvedena postopno popolna gimnazija in je konec tega šolskega leta štela brez 6. in 7. razreda 209 dijakov, 144 učencev in 65 učenk, s 6 oddelki in 14 učnimi močmi.

V preteklem letu je obiskovalo gimnazijo sicer 41 kočevskih Nemcev, vključno temu pa število učencev v letošnjem šolskem letu na padlo, saj šteje zavod 283 učencev, od teh 162 dečkov in 121 deklec.

Šport

Nadaljni dve zmagi Gradjanskega v Švici

Zagrebaški Gradjanski in hrvaški nogometni prvak je spaval spet nadaljni dve zmagi v svoj žep. V soboto in nedeljo je spet igral zadnji dve tekmi pred odhodom domov. Bil je teden dni v Švici. V soboto je nastopil proti kombinirani enajstorici Young Boys in Servette. Gradjanski je zmagal, toda tesno s 3:2. V četrtek srečanja na švicarskih tleh pa je nastopil v nedeljo v Lausanne proti domačemu moštvu istega imena. Domačini razigranim Hrvatom niso bili kos in so podlegli z 0:3.

Gradjanski je torej na svoji švicarski turneji štirikrat igral in štirikrat zmagal. Tudi razlika v golih 11:2 kaže, da je bil Gradjanski uspešen. Gradjanskemu bo švicarska nogometna turneja gotovo mnogo koristila, saj pride iz njegovega moštva precej igralcev vpoštev za sestavo državne nogometne reprezentance, ki se bo morala v nekaj tednih pomeriti z drugačnim nasprotnikom, kakor pa so bili švicarski klubi. Italijanska državna reprezentanca jih čaka v Genovi.

Španija : Francija 4:0

Zadnje nedeljo so Španci in Francozi odigrali po dolgem času spet mednarodno tekmo. Tekma je bila na španskih tleh v Seville. Španci so nastopili dobro pripravljeni in so svoje tekmece gladko odpravili in to še precej izdatno s štirimi goli razlike. Kakor vedo povedati prva poročila, so Španci igrali odlično, pa tudi Francozi so dajali od časa do časa njim enakovrednogo nogo. Med španskimi igralci je bil najodličnejši vratar Martorell, o katerem pravijo, da bo slaven naslednik nekdanjega svetovnoznane španskega vratarja Zamore, kateremu je zdaj poverjena skrb za to, da bo španska nogometna reprezentanca vedno dobro pripravljena.

Z nogometno tekmo so Francozi letos izgubili že drugi meddržavni dvoboj. Preteklo nedeljo so jih tesno odpravili Šviciarji, to nedeljo pa so podlegli Špancem.

Za Špance je bila nedeljska tekma sijajna priljava za bližnja mednarodna srečanja, saj bodo morali igrati 12. aprila v Berlinu proti nemški

Novice iz Države

Velika prečna avtomobilska cesta ob 46. vzporedniku. Rimska agencija »Eco di Roma« prinaša poročilo, da se je spet začelo govoriti o veliki avtomobilski cesti, ki naj bi tekla od francoskega pristanišča Bordeaux pa prav do ruske Odesa. Cesta bi vodila tako skozi južno Francijo, severno Italijo, skozi Trieste, na Zagreb, Turn Severin, Bukarešto in Odeso. Imela pa bi tudi odcepek, da bi se dobila zveza tudi z madžarsko prestolnico. Od te ceste bi imel velike koristi Trieste, ki bi postal tako oskrbovalno pristanišče za vse obširno zaledje, posebno za bal-kanske države. Seveda je načrt za zgraditev te prečne ceste tako obsežen, da se zaenkrat še ne da govoriti o njeni izvedbi, pač pa utegne povojna doba prinesiti takšne razmere, da bo gradnja narekovala dejanska potreba, obenem pa bo tudi več zanimanja zanjo.

Koliko vode sme biti v kruhu. Kmetijsko ministrstvo je izdalo uradno tolmačenje k predpisom o mesenju kruha in je določilo, da sme biti v kosih kruha po 200 ali 300 gramov največ do 30% vode. Odstotno povprečje vode v krušnih kosih po 100 in 200 gramov pa mora biti ravno tolikšno kakor pri krušnih kosih po 300 in 400 gramov.

Vodna zveza med Genovo in Padsko nižino. Zainteresirani gospodarski krogi, ki bi radi pomnožili in povečali prometno mrežo med Genovo in Padsko nižino, še vedno vztrajno študirajo načrte za izgraditev prekopov, ki bi medsebojno zvezali več rek Padske nižine s pristaniščem v Genovi. Zaenkrat na izvedbo načrta ni misliti, ker vojna ne dopušča tako velikih del, prav tako pa sedaj ni možno približno proračunati višino stroškov za zgraditev in vzdrževanje nove zveze, ker cene delovni sil in materialu stalno rastejo. Pač pa bodo po vojni, ko se bo v tem delu države promet še nedvomno povečal, storili potrebno, da se bo izvedel tudi ta načrt. Vodne poti so namreč mnogo cenejše kakor železnice, razen tega pa se izognejo tudi prevečkratnemu prekladanju blaga in porabi nekaterih surovin, ki jih doma ni.

Poslovanje italijanske komercialne banke. Lansko poslovno leto je velika italijanska banka »Banca Commerciale Italiana« zaključila svoj bilanco s čistim dobičkom 36,9 milijona lir. Svojem delničarjem bo izplačala 4% dividendo, 5 milijonov pa bo dala v rezervni sklad. Banka, katere sedež je v Milanu, ima številne podružnice predvsem v industrijskih krajih. S svojim kapitalom je udeležena pri veliki industriji in je mnogo pripomogla do naglega razvoja italijanske industrije, posebno na severu.

Obracun Fiatovih tovarn. V času, ko vodi Italija težko vojno, je bilo treba pogajati v tek svojo industrijo, da je zmogla preskrbeti vojski zadostno in moderno rožje. Največja italijanska industrija je Fiat, ki je bila poprej znana v glavnem le po svojih avtomobilih, dočim se je tovarna bavila na veliko tudi z izdelovanjem vsakovrstnega orožja, zlasti pa težkega. Pred kratkim je imel upravni odbor Fiata svoj zbor, na katerem so podali obracun za lansko leto. Tovarna je zadnje čase tako povečala svoj obrat, da je imela uslužbenih že nekaj več kakor 75.000 ljudi. Mnogošte tehnikov se trudijo, da bi našle nove modele orožja in takšne pridobitve, ki bi v čim večji meri omogočile uporabo le avtarkičnih surovin. Tako je lani izdelala tovarna tudi velikanski motor za 21.000 konjskih sil in je v tem pogledu odnesla svetovni rekord. Celotni dobiček podjetja znaša 59 milijonov lir in bo vsak delničar dobil na svojo delnico po 20 lir.

Zaloten, ko je nakupoval oblačilne nakaznice. Svojevrsnega verižništva se je polotil trgovec Lorenzo Bonelli iz Turina. Mož je zasnoval načrt, da bi se dalo za mal denar kupiti številne oblačilne nakaznice, ki so jih lastniki le delno ali pa skoraj nič izrabili. Zato je pisal več pisem svojim znancem in prijateljem v druge kraje, da je pripravljen nakupiti vsako količino neizrabljenih ali pa le delno porabljenih oblačilnih nakaznic za ceno po 40 lir. Eno teh njegovih pisem pa je cenzura prestregla in prijavila stvar oblastem. Ko so pogledali v njegovo trgovino, so dobili med drugimi reči tudi štiri nakaznice, ki so jih štiri gospe odstopile trgovcu v prosto porabo. Trgovci je mislil na podlagi dobljenih nakaznic dobiti večjo količino blaga, ki bi ga potem pač prodajal skrivaj, in sicer po cenah, ki bi bile večje kot so uradno določene. Mož je prišel pred sodnike in bil obsojen na dva meseca zapor in večjo denarno kazen; vse štiri gospe pa na kazen po 200 lir.

2000 metrov neprijavljene blaga zaplenjenega. Pred neko trgovino na eni najpomembnejši cest v Torinu so se večkrat ponavljali prizori, ki bi se dali na kratko popisati takole: Pred glavnimi vrati stoji deset moških, ki kade cigarete in čakajo. Nenadoma se pred njimi ustavi avtomobil in dvajset rok je urno na delu. Da odnese tovor in ga prenese v skladišče. Hip nato se prikaže tudi mal tovarni avtomobil, iz katerega zmenežjo nekaj zavojev in takoj nato vozilo odbrzi. Toda pri nekem takšnem razkladanju se nenadoma pojavijo neki

državni enajstorici, teden pozneje pa bodo morali zaigrati proti njim enakovrednim Italijanom. Slednja tekma bo na vročih italijanskih tleh. Vendar pa Španci upajo, da bodo obe težki preizkušnji le dobro prestali.

može s samokresi v rokah. Bili so karabinerji, ki so pozvali tovarnike, naj jim pokažejo, kaj so tovorili. Tako so našli dobro založeno skladišče, v katerem je bilo nad 2000 metrov raznega odličnega blaga, večinoma čiste svile, ki jo je trgovec s posredovanjem prijateljev nabral pri raznih znanih malih trgovcih. S tem blagom je potem uganjal prepovedano trgovino na debelo. Trgovci in vsi njegovi pomagači so bili poslani v zapor. Trgovci se bo moral zagovarjati za tele pregrehe: blaga v zalogi ni prijavil, potem ga je prodajal, ne da bi od jemalec jemal odrezke, nazadnje pa se tudi ni držal predpisanih maksimiranih cen. Kazen ne bo majhna, da sploh ne upoštevamo vrednosti blaga, ki je bilo zaplenjeno.

Omejena poraba rjavega premoga. Korporacijsko ministrstvo je odredilo, da se morajo določila o omejitvah pri porabi kuriva izvajati tudi pri porabi lignita. Tudi za ta premog veljajo enake omejitve kakor za uvoženi premog ali pa ostali domači premog. Nakazila bodo izdajali pristojni uradi v največ takšnih količinah, kakor so jih potrošniki porabili preteklo zimo.

Dogoni živine v prihodnjem tednu

Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu telet dogone za klavno živino:

dne 23. marca 1942 v Črnomlju za govedo in prašiče; dne 23. marca 1942 v St. Jerneju za govedo in prašiče; dne 24. marca 1942 v Stični za govedo in prašiče; dne 24. marca 1942 v Grosupljem za govedo in prašiče; dne 24. marca 1942 v Ljubljani za govedo in prašiče.

Obsodbe trgovcev, ki niso spoštovali predpisov vojne izdelave

Rim, 7. marca. Naslednja podjetja so se pregrešila proti predpisom o vojni izdelavi in so bila naznanjena oblastem na podlagi ovadbe državnega podtajništva za vojno izdelavo: Giuseppe Stoglianico Matera, ker je nakupila večjo količino kože brez potrebnega dovoljenja. Lastnik tvrdke je bli obsojen na 6 mesecev zapor in 1000 lir kazni pred sodiščem v Napoliju. Renczi Luigi je skrivaj nakupoval usnje in je dobil 6 mesecev zapor in po plačal 800 lir kazni. — Cantamessa Giuseppe iz Milana, lastnik tvrdke Bosia Pietro ter Ferrante Felice, tudi iz Milana, sta predelovala in prodajala naprej pločevinasto blago in sta dobila vsak po 1 mesec zapor in po 4000 lir kazni. — Troier Giovanni in Holtrigl Matilda iz Benetk nista prijavila starega železja, pač pa sta ga prodajala brez dovoljenja. Dobila sta po 9 mesecev zapor in 9000 lir kazni. — Salasso Ugo, lastnik elektromehanične delavnice iz Padove, ni prijavil zaloge niklja in nikljastih predmetov in bil obsojen na 3 mesece zapor in 2500 lir kazni. — Pretori Nino iz Pise je zagrešil podobno dejanje in je bil obsojen na 3 mesece zapor in 2500 lir denarne kazni. — Lanzoni Edmondo iz Bologne ni prijavil zaloge železa in bil kaznen 3 mesecev in 1000 lir. — Gadini Giovanni iz Trevisa ni prijavil platnenega blaga in drugih lanenih izdelkov in je bil obsojen na 2 meseca zapor in 12.000 lir denarne kazni. Tessari Giuseppe je brez dovoljenja prodajal strojne kože in je bil obsojen na 10.500 lir denarne kazni. — Novo Osvako pa je brez dovoljenja prodajal usnje in podplate in bil v Torinu obsojen na 10.000 lir denarne kazni.

Lepo sončno popoldne

Včeraj je bilo spet lepo sončno popoldne. Sicer so bili na nebu precej časa oblaki, ki se kar niso hoteli raztegniti, da bi se pokazalo jasno nebo. Končno pa so se le raztepli in toplo sonce je posijalo. Bilo je kar prijetno, ko je prigrevalo v hrbet. Narava se je kopala v sončni svetlobi. Meščani so bili popoldne v velikem številu na sprehodih in se ustavljali v zatišnih krajih, kjer je bilo še bolj prijetno toplo kakor na odprtju.

Snega je že sila malo, le tu pa tam leže bele lise, ki še kljubujejo toplemu vremenu. Ceste so po mestu že skoraj osušene, tako da nisi več v nevarnosti, da te bo oblatil avtomobil, če bi ti pripeljal nasproti.

Novice iz Ribnice

Mraz je pritisnil zadnje dni v Ribniški dolini. V petek, soboto in včeraj je zdrknilo živo srebro v toplotomeru do 6 stopinj pod ničlo. Tla so poledele tako, da smo morali biti zelo previdni, da nismo padli. Mnogi so pred dnevi oblekli že spomladanske plašče, te dni pa so se poslužili spet zimskih sukenj.

Predavanje o negi dojenčka. Na praznik sv. Jožefa bo v Zdravstvenem domu v Ribnici predavanje o negi dojenčkov. Vse matere, pa tudi dekleta vabimo, da se tega predavanja polnoštevilno udeležijo. Ob tej priliki si boste lahko ogledali tudi higiensko razstavo.

K Sv. Jožefu na Poljanah so nekdanj hodili Ribničani v velikem številu. V četrtek bo na Poljanah praznovanje farnega patrona.

Črna KAMELA

Tarneverro je skomizgnil z rameni. »Vi, gospod Chan, imate običudovanja vredno domišljijo.«

»Ne, ne, vi se mi hočete laskati,« je vzkliknil Chan. »Toda nasprotno, izkazalo se je, da nisem imel zadosti domišljije. Nekaj dobrega pa le imam na sebi: Kadar žarek bliskne v notranjost, tedaj pred njim ne zapiram vrat svojega duha. In luč je zdaj sijajala. Ana ni bila tu le za to, da bi vam nosila manj važne podatke, temveč je bila tu predvsem zato, da bi rešila skrivnost smrti Dennyja Maya. Ali ji niste zato dobili službe pri Shelah Fane? Mislim, da. Včeraj zjutraj vam je igrala priznala svoj zločin. Nemudoma ste sporočili Ani, da je končno zmaga v vaših rokah. Vaši načrti pa so popolnoma pravilni. Vi ste hoteli Shelah Fane izročiti sodišču. Sicer gotovo ne bi menj govorili o bližajoči se aretaciji. In kaj se je zgodilo potem?«

»Povejte mi no, gospod komisar!«

»To tudi hočem. Slišali ste, da je bila umorjena Shelah Fane. Brez nadaljnjega ste vedeli, kdo edini je lahko storil to dejanje. Vaš položaj je bil težaven, toda bliskovito, kakor vedno, so delovale vaše misli. Takoj ste iztuhlati izmišljeno inačico vašega sestanka s Shelah Fane in me s tem spravili na napačno sled. Pripovedovali ste mi o skrivnostnem pismu, ki ga je nameravala napisati Shelah. Toda na svoje presenečenje in razočaranje ste uvideli, da je bilo te vrste pismo resnično napisano. Ker bi to

lahko vse vaše načrte postavilo na glavo, ste me pobili na tla in tako prišli v posest pisma. Pozneje se je ugotovilo, da je bilo vse to nepotrebno. Vi ste divjali okrog in uničili vse slike Dennyja Maya, da bi prikrili svoje sorodstvo z njim. Poskušali ste me zvesti, ko ste metali sum na čisto nedolžne ljudi. Oh, vi ste bili silno zaposlen mož, mr. Tarneverro! Navzlic temu bi vam prav lahko odpustil, nikakor pa ne sebi. Zakaj sem bil tako neumen?«

»Kdo je rekel, da ste neumni. Charlie?« je vprašal šef.

»Jaz pravim tako in poudarjam z občutkom trpke prevare,« je odgovoril Chan. »Moj mali dvoboj s tem vedeževalcem bi moral biti končan že pred dvema urama. Saj je bila stvar vendar tako preprosta. Vedel sem, da je imel volhne, ki so delali zanj. Moral sem si misliti, čeprav sem tej stvari posvečal vse premalo pozornosti, da je nekdo na Tahitiju in na ladji opazoval misel Fane. Izvedel sem, da je Ana kupovala delnice. To je dalo sklepate, da ima višje dohodke, kakor pa jih imajo običajno sobarice. Preiskoval sem Tarneverrovo alibi in bil prepričan, da zločina ni izvršil. S čim se da torej pojasniti in razložiti način njegovega delovanja? Naravni sklep za vsakega detektiva je bil ta, da poskuša nekoga zaščititi. Koga? V časopisju sem bral, da je imel Denny Mayo ženo. Odkril sem, da je bil Tarneverro Mayev brat in da je Shelah ubila Mayo. Končno sem dobil tudi poročilo, da se je Mayevi ženi pripetila nezgoda in za dolgo časa ni mogla več izvrševati svojega poklica. In če zdaj seštejemo dve in dve? Ali dobim iz vsega tega preprost rezultat? Ne — tava sem okrog — begal sem okrog kakor riba po suhem, dokler nisem končno zajadral v pristan uspehov. Nenadoma se je obrnil od Ane, ki je blela in nima stala pred njim. »Kajti zdaj sem v tistem pristanišču. Ali ne drži, da je vse to resnica?«

Vi ste umorili Shelah Fane!

»Da!« je odgovorila ženska.

»Ne bodi nora, Ana,« je zavpil Tarneverro. »Vzdrž!« Pobito in brezupno je povesila rameni. »Čemu, ko pa je vse tako nesmiselno! Čemu naj bi se živela, saj je vseeno, kaj bo iz mene. Da, jaz sem jo ubila. Zakaj je tudi ne bi? Ona...«

»Trenutek, prosim,« jo je prekinil šef. »Opozarjam vas na to, da bo vse, kar tu izjavljate, prišlo v uradni zapisnik.«

»To opozorilo prihaja nekoliko prepozno!« je rekel Tarneverro. »Imeti bi morala odvnetika...«

»Ne rabim nobene.« je rekla svojeglavo Ana. »Ne rabim nobene pomoči. Umorila sem jo, vzela mi je bila mojega moža, in ni bila zadovoljna z njegovo ljubeznijo, temveč mu je vzela povrh še življenje. Maščevala sem se in bom rada nosila vse posledice. Podala bom popolno priznanje in vzela na svoja pleča kazen.«

»Lepo,« je rekel s priznanjem šef. »Državi bodo tako prihranjeni stroški dolgega postopka.«

»Ti si znorela, Ana!« je vzkliknil vedeževalec.

Trudno je skomizgnila z rameni. »Pusti me pri miru! Verjetno sem porušila vse tvoje načrte in vse tvoje račune postavila na glavo. Pozabi me in hodi svojo pot!«

Ob teh ostrih in trpkih besedah se je Tarneverro obrnil stran z žalostno kretnjo. Charlie je porinil stol v njeno bližino. »Prosim, sedite! Rad bi začel s kratkim zaslišanjem. Ali je res, da vas je Tarneverro izvolil v Hollywood?«

»Da. Usleda se je. Najboljše bo, če bom začela kar od začetka. Medtem ko je Denny igral v filmu, sem jaz plesala še naprej v neki reviji v Londonu. Bila sem precej priljubljena in sem dobro služila, ko me je neprickovano doletela nesreča.

Razprave pred vojnim sodiščem

Vojško sodišče III. armade, odsek Ljubljana, je v javni razpravi dne 9. marca na temelju razpravnega gradiva izreko naslednje razsodbe:

1. Kočvar Ivan, pokojnega Jožeta in Mramor Marjete, rodil se je 14. 9. 1922 v Vei. Laščah in tam bivajoč, pridržan v zaporu, obdolžen zločina, da je bil v septembru in oktobru leta 1941 in sodeloval pri oboroženih skupini, ki je bila na hribu Velika gora; Bokša Anton, sin Antona in Terezije Pevec, rojen 15. 8. 1923 pri Sv. Tomažu in tam bivajoč, pridržan v zaporu in Klopčič Alfred, sin Franca in pokojne Skil Marije, rojen 14. 1. 1918 v Ljubljani in tu bivajoč, pridržan v zaporu, obdolžen zločina, ker je v istih krajevih in časovnih okoliščinah imel strelno orožje brez dovoljenja pristojnih oblasti.

— vsi oproščeni, ker niso kaznjivi v smislu člena 309 kaz. postopka pod a), oproščeni pa tudi zločina pod črko b) zaradi pomanjkanja dokazov. Kočvar Ivan je zapustil oboroženo skupino prostovoljno.

2. Krčović Jožef, sin Antona in Sarar Cecilije, rojen 15. 10. 1902 v Cirquemi (Gorizia) in bivajoč v Kaptolu, pridržan v zaporu in Sarar Cecilija, pokojnega Ivana in pokojne Helene Likavce, rojena v Grijani (Gorizia) v novembru 1872. bivajoča v Kaptolu, ker sta imela na svojem stanovanju v Kaptolu krožno pištolo na šest streliv brez dovoljenja pristojne oblasti. Sarar Cecilija pa je bila še obdolžena, ker je v Kaptolu dne 18. febr. 1942. razžalila čast in odklovanje enega italijanskega častnika in več italijanskih vojakov. Krčović Jožef je oproščen ker ni zagrešil dejanja. Sarar Cecilija pa je obsojena na tri mesece zapora, kazni pa je odložena za dobro petih let.

3. Medvešek Ljubomir, sin Ludvika in Kravane Marije, rojen 13. 4. 1924 v Zabi vasi pri Novem mestu in tam bivajoč, ker je dne 19. januarja 1942 v Novem mestu razvijal propagando za nasilen upor proti političnim in socialnim ukrepom v državi. Propagando je razvijal z letaki, ki jih je metel na javni cesti, druge letake pa so mu našli v žepu. Razprava je odložena na novo zasedanje.

4. Znidaršič Jožef, sin pokojnega Ivana in pokojne Svigile Marije, rojen in bivajoč na Rakeku rojen 18. 8. 1903, pridržan v zaporu, in Primožič Zofija, hčerka Franca in Korošec Marije, rojena 6. septembra leta 1922 v Selsku pri Begunjah, tam bivajoča, pridržana v zaporu, ker sta na Rakeku št. 25 imela revolverske nabojne kalibra 7,65 in to brez dovoljenja pristojnih oblasti. Znidaršič pa je še obdolžen po čl. 9 Dujevega razglaš z dne 24. 10. 1941, ker je na Rakeku izločil iz redne porabe 22 kg olivnega olja in 29 kg masti, vse to pa je imel v svojem stanovanju. Obdolžen je tudi zločina po čl. 228 C. P. N. G., ker je imel pri sebi na Rakeku stvari, ki spadajo v vojni plen in sicer gumaste nadomestne dele za kolesa in vojaško odejo. Znidaršič Jožef je bil obsojen na ječo treh let in sedem mesecev in na 200 lir kazni. Primožič Zofija pa je bila oproščena, ker dejstvo ne pomeni zločina.

5. Majer Oskar, sin pokojne Marije Majer, rojen v Triesteju dne 23. 11. 1897, bivajoč na Vrhnikih, pridržan v zaporu, je obdolžen: a) da je pridržal pri sebi stvari vojnega plena; b) obdolžen je tudi podtalne propagande po čl. 5 Dujevega razglaš z dne 3. 10. 1941, ker je po zasedbi Slovenije razvijal propagando proti italijanski zasedbi in za svobodo Slovenije. Obsojen je bil na en mesec in 15 dni zapora.

6. Svečelj Simon, sin Nikolaja in Marije Male, rojen 16. 11. 1910 v Timok (Rusija), bivajoč v Podpeči, pridržan v zaporu, ker je dne 20. 12. 1941 v bližini kuhinje 8. čete 4. bataljona telegrafistov v vasi Ig, ko je ob enem z drugimi delavci nalagal tramove na voz, izrekel enemu svojemu tovarišu, pri tem pa držal v rokah veliko palico, naslednje besede: »Ta palica služi za pretepanje Italijanov« — oproščen zaradi nezadostnih dokazov.

7. Sinkovec Franc, sin Petra in Jerab Marije, rojen 3. 10. 1921 v Zaplani pri Vrhnikih, tam bivajoč, pridržan v zaporu, in Treven Karl, sin pokojnega Mateja in Nagode Helene, rojen 29. 9. 1919 v Zaplani in tam stanujoč, pridržan v zaporu, obdolžena: a) podtalne propagande, ker sta do konca decembra 1941 v Zaplani delala propagando za nasilen upor proti političnim in socialnim ukrepom države in sicer z radijskimi oddajami in zlasti z oddajo plošč upornega značaja in ker sta imela pri sebi 7 plošč; b) imela sta pri sebi orožje, in sta imela tudi v Zaplani dve strojni puške brez chargerja; ki ga je prvi obdolženec dne 14. decembra izročil nekemu neznanemu; c) zločina po čl. 1 in 3. ukrepa Visokega Komisarija za Ljubljansko pokrajino in sicer v zvezi s čl. 341 vojnega zakonika (Kraljevi ukaz z dne 8. 7. 1938), ker nista izročila radijske oddajne postaje.

Sinkovec Franc je bil obsojen na kazni zapora in sicer na tri leta in šest mesecev ter na denarno kazno 400 lir. Treven Karl pa je bil oproščen zaradi nezadostnih dokazov.

Vojško vojno sodišče II. armije, odsek Ljubljana, je v svojem zasedanju z dne 10. marca t. l. razpravljalo o naslednjih kazenskih zadevah:

1. Mivšek Leopold iz Zaplane, Homovec Josip z Vrhnik, Nagode Ivan, Slabe Anton, Ogrin Franc in Kavčič Ivan, vsi iz Stare Vrhnike, ki so bili obdolženi prisvojitve vojaških predmetov, spadajočih v vojni plen. Razdrlji so v Zaplani neko bivšo jugoslovansko barako ter si prisvojili deske in tramove. Zaradi tega je bil Franc Ogrin obsojen na 2 meseca zapora. Homovec, Nagode, Slabe in Mivšek na 3 mesece, Kavčič pa je bil oproščen zaradi pomanjkanja dokazov. Obsojencem se nastop kazni odlaga za pet let.

2. Vodopivec Stanislav iz Dornberga pri Gorici je bil zaradi tatvine, izvršene v Črni vasi, kjer je Mariji Škarf ukradel denarnico z vsebino 12.000 lir, obsojen v odsotnosti na poldrugo leto zapora, 1500 lir globe in na povračilo stroškov.

3. Slabe Ivan iz Ivanjega sela, obdolžen prisvojitve predmetov, ki spadajo v vojaški plen, ker je zadržal dvojice vojaških hlač. Obsojen je bil na mesec dni zapora, toda nastop kazni je bil odložen za pet let.

4. Verber Ivan in Mesnik Anton sta bila takisto obdolžena prisvojitve predmetov, ki spadajo v vojni plen, ker je Verber odstopil Mesniku vojaškega konja. Prvi je bil v odsotnosti obsojen na 1 leto ječe, toda nastop kazni se mu je odgodil za pet let, dočim je bil Mesnik oproščen zaradi pomanjkanja dokazov.

5. Silek Dominik iz St. Ruperta, obdolžen prisvojitve predmetov, ki spadajo v vojni plen, ker si je pridržal vojaški plašč in vojaški kotel, protiplinsko masko in šotorsko platno. Obsojen je bil na 1 mesec zapora z odložitvijo nastopa kazni za pet let.

6. Cergol Rafael iz Triesteja je kot šofer zakrivil avtomobilsko nesrečo, pri kateri sta bila lažje poškodovana šofer Cechini iz Triesteja in kapitan Martineli iz Pulja. Cergol je bil obsojen na 500 lir globe in na povračilo škod.

7. Pirkovič Josip in Rudolf, oba iz St. Jerneja, sta bila obdolžena razžirjanja prevratnih letakov, v katerih se je poveljevala Sovjetska Rusija. Oba imenovana sta bila oproščena zaradi pomanjkanja dokazov.

8. Čuk Jakob z Rakeka je na Rakeku kupil od neznanega vojaka vojaško odejo in par podplatov in skupni vrednosti 120 lir. Obsojen je bil na 15 dni zapora in na 50 lir globe. Nastop kazni se mu je odložil za pet let.

9. Intihar Sergej z Rakeka in Mihelčič Terezija, por. Intihar, z Rakeka sta bila obdolžena: prvi je hranil doma staro avstrijsko puško v razstavljenem stanju, slednja pa je kupila lani vojaško odejo, ki spada v italijanski vojni plen. Intihar je bil v odsotnosti oproščen, ker je sodišče smatralo, da ni imel pri tem nikakega zlega namena. Terezija Intihar pa je bila oproščena zaradi pomanjkanja dokazov.

10. Nastran Franc, župnik iz Horjula, je bil obdolžen, da je v svojem domu brez dovoljenja imel 1200 kg eksplozivov, dalje, da si je prisvojil daljnogled, ki spada med predmete vojaškega plena, da je posojal denar in zahteval zanj oderniške obresti in da je nakopičil v svojem domu 50 kg sladkorja in 10 kg belega mila. Sodišče je župnika oprostil obtožbe. Glede eksploziv in glede kopičenja živil je bilo sodišče mnenja, da obtožene ni izvršil nikakega nedovoljenega dejanja. Glede oderniških obresti in glede prisvojitve vojaškega daljnogleda je bil župnik takisto oproščen, ker omenjeni obdolžitvi nista bili resnični.

Danes bo seja mestnega sveta

Ljubljana, 17. marca.

Danes popoldne ob 5 bo seja mestnega sveta ljubljanskega. Seja bo v veliki dvorani mestnega poglavarstva. Na dnevnem redu so poročila predsedstva. Nadaljnji dnevi red pa je takšen: Odboritev zapisnika zadnje seje ter poročila finančnega, trošarinskega in personalno pravnega odbora. Referat finančnega odbora bo poročal med drugim o pregledu glavne mestne blagajne, ki so ga izvršili člani mestnega sveta, o opustitvi predpisovanja mestne davščine na vozila v letu 1942 po odredbi Visokega komisariata, doletitvi izrednega kredita uradu za izdajo osebnih izkaznic in za preureditev javnih razglasnih desk, o zvišanju pavšala obratne poročilo trošarinskega odbora ima na programu samo deset ugovorov javnih skladišč proti odmeri mestne trošarine na ugotovljene primanjkljaje. Personalno pravni odbor pa je pripravil poročilo o statusu mestnih podjetij in njihovega upravnega odbora, o posojilu Kreditni zadruzi mestnih uslužbencev in o pristojnosti za sprejemanje ostavk članov mestnega sveta.

Po javni seji bo sledila tajna, v kateri bodo obravnavali razne personalno pravne zadeve, ki se tičejo ljubljanske mestne občine.

V treh vrstah...

V Cerkljah pri Kranju je bilo pred nekaj dnevi prvo zborovanje nacionalno socialistične stranke. Na zborovanju je govoril okrožni vodja, katerega so sprejeli zelo svečano: igrala je godba in šolski pevski zbor mu je zapel v pozdrav. Na zborovanju se je poslovil dosedanjí krajevni vodja stranke, in okrožni vodja je vpeljal novega in ga predstavil občanom. Za novega krajevnega vodjo je bil postavljen Huber.

Cez 3000 trboveljskih rudarjev je bilo na velikem zborovanju, na katerem je govoril okrožni vodja. V svojem govoru je zelo žigosal vojne povzročitelje in hujskače, potem pa je tako številne rudarje pozival, naj pridno delajo, da bodo izkopali čim več premoga.

Včeraj so z vlakom pripeljali v Ljubljano Lampe Marijo, ki si je doma zlomila nogo.

Prav tako si je zlomila nogo Vekoslava Prašnikar in so jo reševalci prepeljali v bolnišnico.

V uršulinskem samostanu je padla in si tudi zlomila nogo Darinka Bajc. Tudi njo so prepeljali reševalci v bolnišnico.

Pri Sv. Lovrencu na Pohorju je bilo te dni veliko zborovanje obratovodij in delavstva, ki izdelujejo kose, ali so zaposleni v kamnolomih, gozdni industriji in po drugih manjših obratih. Na sestanku je bilo tudi precej žensk. Govoril je krajevni vodja.

Štajerska domovinska zveza je povabila znano nemško igralko na harfo Lendrodtovo, naj priredi umetniški koncert tudi v Mariboru. Umetnica je prijazno povabila sprejela, in bo imela svoj koncert 24. t. m. v eni izmed največjih mariborskih dvoran. Razen nje bosta nastopili še dve umetnici. Za koncert je že zdaj veliko zanimanje.

EIAR - Radio Ljubljana

Torek, 17. marca. 7.30 Poročila v slovenščini. — 7.45 Operna glasba. V odmoru napoved časa. — 8.15 Poročila. — 12.15 Na harmoniko igra Vlado Golob. — 12.40 Kmečki kvartet iz Ljubljane. — 13.00 Napoved časa in poročila. — 13.15 Vojno poročilo. — 13.17 Ljubljanski radijski orkester. — 14.00 Poročila. — 14.15 Orkester pod vodstvom Spaggiarja. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.15 Koncert dueta Boreciani. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Koncert kitarista Stanka Preka. — 20.00 Napoved časa in poročila. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov. 20.30 Ljubljanski komorni trio. — 21.20 Jazz orkester pod vodstvom B. Adamiča. — 22.00 Koncert sopranistke Ksenije Kušejeve. — 22.20 Orkester pod vodstvom Angelinija. — 22.45 Poročila.

Sreda, 18. marca. 7.30 Poročila v slovenščini. — 7.45 Pisana glasba. V odmoru napoved časa. — 8.15 Poročila. — 12.15 Na harmoniko igra Adamič in Golob. — 12.40 Koncert klaviristke Eve Bonzagni. — 13.00 Napoved časa in poročila. — 13.15 Vojno poročilo v slovenščini. — 13.20 Orkester pod vodstvom Angelinija. — 14.00 Poročila. — 14.15 Operna glasba. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.15 Koncert vokalnega kvarteta Lombard. — 17.35 Filmska glasba. — 19.00 Pouk italijanskega jezika. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Simfonična glasba. — 20.00 Napoved časa in poročila. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov. — 20.40 Koncert na orglah. Izvajal Pavel Rančigaj. — 21.00 Objave v slovenščini. — 21.20 Popevčice. — 21.40 Koncert pod vodstvom Morellija. V odmoru predavanje v slovenščini. — 22.45 Poročila.

Četrtek, 19. marca. 7.30 Poročila v slovenščini. — 7.45 Lahka glasba. V odmoru napoved časa. — 8.15 Poročila. — 11.00 Sv. maša iz bazilike sv. Pavla v Rimu. — 12.15 Kvartet na pihala Azman. — 12.40 Trio Ambrosiano. — 13.00 Poročila. — 13.15 Vojno poročilo v slovenščini. — 13.17 Ljubljanski radijski orkester. — 14.00 Poročila. — 14.15 Prenos iz Nemčije. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.15 Nove plošče Cetra. — 18.00 Ahčan J.: predavanje o važnih vprašanjih čebelarje. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Kmečki trio. — 20.00 Napoved časa in poročila. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov. — 20.50 Klasični orkester. — 21.25 Predavanje v slovenščini. — 21.35 Orkester pod vodstvom Angelinija. — 22.10 Koncert klaviristke Contestabile. — 22.45 Poročila.

Petek, 20. marca. 7.30 Poročila v slovenščini. — 7.45 Slovenska glasba. V odmoru napoved časa. — 8.15 Poročila. — 12.15 Koncert klavirista Marijana Lipovška. — 12.40 Sekstet Jandolli. — 13.00 Napoved časa in poročila. — 13.15 Vojno poročilo v slovenščini. — 13.17 Ljubljanski radijski orkester. — 14.00 Poročila. — 14.15 Violinski orkester pod vodstvom Manna. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.15 Komorni zbor pod vodstvom D. M. Sijanica. — 17.40 Koncert violinista Kajetana Burgerja, pri klavirju M. Lipovšek. — 19.00 Pouk italijanskega jezika. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Pisana glasba. — 20.00 Napoved časa in poročila. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov. — 20.40 Orkestralna glasba pod vodstvom Petralia. — 21.20 Ljubljanski radijski orkester s sodelovanjem sopranistke Ksenije Vidaličeve in basista Friderika Lupša. Operna glasba. — 22.00 Koncert violinista Karla Rupla, pri klavirju L. M. Škerjanec. — 22.45 Poročila.

Ljubljana

Koledar

Danes, torek, 17. marca: Jedert, devica. Sreda, 18. marca: Ciril Jeruz.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Natečaj za občinske tajnike. Tečaj za pouk o vodenju registra prebivalstva se prične v petek 2. t. m. ob 9 dopoldne.

Mladinska predstava pravljicne igre »Pogumni krojaček« bo v nedeljo 22. marca ob 3 popoldne v frančiškanski dvorani. Starše vabimo, da pripeljejo na igro svoje otroke. — Vstopnice dobite v predprodatji v trgovini A. Sfiligoj, Frančiškanska 1. Kupljene vstopnice ostanejo v veljavi.

Dva dmnikarska okoliša sta prosta v okraju Kočevje. Prošnje je treba vložiti pri okrajnem glavarstvu v Kočevju.

Slika presv. Srca Jezusovega v vsako slovensko hišo! Kupite jo, stane le 3 lire!

Domače umetniške razglednice za velikonocne praznike so na razpolago v ljubljanskih trgovinah s papirjem. Sta to dva posnetka Lavyerjevega križevga pota. Prvi nam predstavlja snemanje s križa, ko izročajo mrtvo truplo Mariji. Druga slika pa nam predstavlja maziljenje Gospodovo, preden ga polože v grob. — Obe razglednici sta res umetniško delo našega domačega slikarja. Založila jih je Prosvetna zveza v Ljubljani. Cenjeno občinstvo vljudno prosimo, da se blagovoli za veliko noč posluževati omenjenih razglednic.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Torek, 17. marca ob 17.30: »Lepa pustolovščina.« Red Torek. Sreda, 18. marca ob 17.30: »Človek, ki je videl smrt.« Red Sreda. Četrtek, 19. marca ob 14: »Princeeska in pastirček.« Mladinska predstava. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol; ob 17.30: »Zaljubljena žena.« Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.

Opera:

Torek, 17. marca ob 17: »Orfej in Evridika.« Premiera. Red Premierski. Sreda, 18. marca ob 16.30: »Evgenij Onegin.« Red B. Četrtek, 19. marca ob 15: »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron.« Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

V sredo ob 17.30 bodo ponovili komedijo romunskega pisatelja Victorja Eitima: »Človek, ki je videl smrt« za red Sreda. Zgodba o rešenem potepuhu, ki zadobi v rodbini svojega rešitelja odločilen vpliv ter je ob enem dobrotnik in izkoriševalce, je svojevrstna in originalna. Nasprotje med njegovo in meščansko miselnostjo je povod za razne konflikte. Režiser: inž. arh. B. Stupica.

Drama pripravlja mladinsko igro Pavla Golie: »Jurček« z glasbo Bojana Adamiča. Igra nudi deci s svojim, pestrim in bajnim dejanjem očarljivo doživetje. Zgodba o siromašnem dečku in njegovih spremljevalcih, treh popotnikih godeih, nadalje o bajnih bitijih: Vetru, Nevihti, Snežaku in gozdnih možičkih, o cirkusu »Čudež« s kamelo in opico, o goljufivem krčmarju, Urši in Petru in Jurčkovih starših, vsebuje mnogo veselih in resnih prizorov, ob katerih se bo mladina izvrstno zabavala. Režiser in inscenator: inž. arh. B. Stupica.

Drama pripravlja v režiji Milana Košiča uprizoritev tridejanske veseloigre, ki sta jo napisala Bernauer in Oester »Konto Xc. Misteriozni »Konto Xc«, ki ga je iznašel zaljubljeni advokat, da lahko pomaga obubožani rodbini, katere hčer ljubi, da je mnogo povoda za zabavne prizore.

Red Premierski bo imel drevi ob 17. uri predstavo Gluckove opere »Orfej in Evridika«. Ta opera predstavlja v glasbeno-historičnem oziru pomemben mejnik med tradicionalno italijansko in novejšo dramatično opero. »Orfej in Evridika« je prva Gluckova reformna opera. V njej je strnil besedilo in glasbo v homogeno; smiselno celoto ter jo napolnil z novim duhom. Njegova glavna zahteva je veren izraz notranjega doživlja. Peli bodo: Orfeja Golobova, Evridiko Vidaličeva, Amorja Kušejeva, Dirigent D. Zebre, režiser C. Debevec, zborovodja R. Simoniti, koreograf inž. P. Golovin, inscenacija po zamisli režiserja je napravil inž. E. Franz.

Abonenti reda B bodo imeli v sredo ob 16.30, na kar posebej opozarjamo, uprizoritev Čajkovskega opere »Evgenij Onegin«. Peli bodo: Larino Poličeva, Tatjana Heybalova, Olga Spanova, Onjagina Primožič, Lenskaga Stadoljev, Gremina Lupša, Filipjevno Golobova, Triquetta B. Sancin, stolnika Škabar, Zareckega Dolničar, Dirigent A. Nefat, režiser C. Debevec, koreograf inž. P. Golovin.

S. S. van Dine KRIMINALNI ROMAN 20

»Mislim, gospod narednik,« je dejal Markham, ko je on končal, »da bi bilo dobro malo pogledati mrtvega, preden pride uradni zdravnik.«

Heath je šel tiho pred nami. Vzel je potem iz žepa ključ ter odprl vrata Chestrove sobe. Rumenkasta svetloba še vedno prižgane svetilke se je izgubljala v sivi svetlobi, ki je prihajala skozi okno. Soba je bila vsa v neredu, prava soba samca. Časopisi in revije so ležale vse naokrog. Povsod so bili pepelniki. V enem izmed kotov v sobi je stala omara s steklenicami likerja, po stenah pa je viselo vse polno slik, ki so predstavljale prizore s tekem i golfu. Postelja je bila še nedotaknjena.

Sredi sobe pod lestencev je bila mala pisalna miza, pred njo pa naslanjač, na katerem je še sedelo Chestrovo truplo v copatah in domači halji, nalahno sklonjeno naprej, glava pa je bila nagnjena nazaj ter naslonjena na naslanjač. Ker je luč sijala nanj od zgoraj, je bil njegov obraz še strašnejši. Groza me je bilo, ko sen ga gledal. Oči, prej tako mirne, so se zdaj zdele, kakor da so stopile iz glave z nepopisnim izrazom groze, ki je bil še hujski zaradi tega, ker je imel mrlič

usta široko odprta.

Vance ga je dolgo opazoval.

»Ali mislite, gospod narednik, da sta Chester in Julija v poslednjem trenutku imela pred očmi isto strahotno sliko?«

»Prav gotovo,« je odvrnil narednik očitno v zadregi, »sta videla nekaj, kar ju je iznenadilo.«

»Kar ju je iznenadilo? Zahvalite Boga, gospod narednik, da nimate pravni domišljije. Tajna, ki jo raziskujemo, je v teh preplašenih in odprtih očeh ter v teh odprtih ustih. Julija in Chester sta videla stvar, ki jima je grozila ter sta od strahu in začudenja kar okamenela.«

»Na dan z besedo, Vance, povej natančno in jasno, kar misliš,« ga je prekinil Markham.

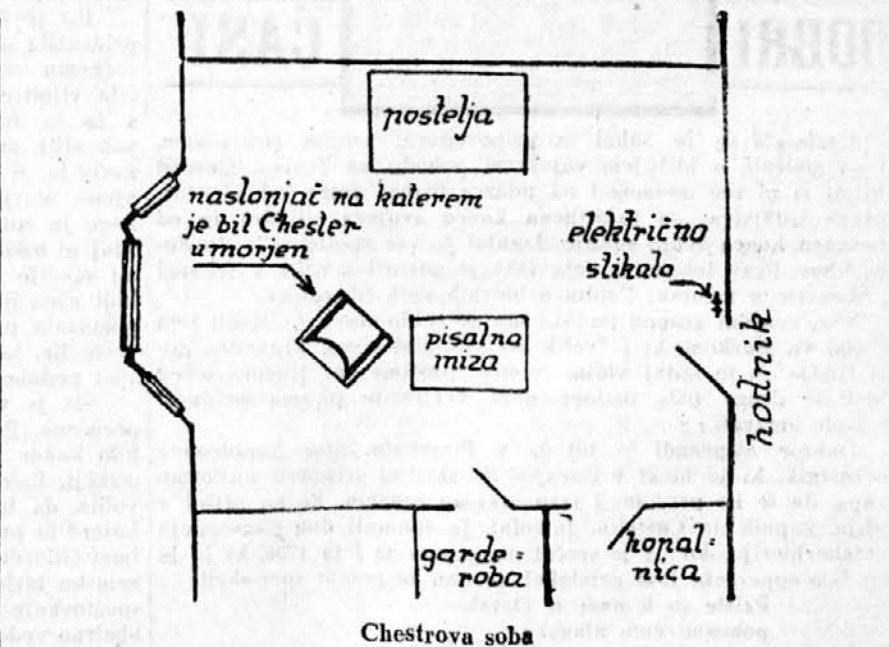
»Častna beseda, ne vem nič. Dozdeva pa se mi nekaj, kar je seveda tudi negotovo,« je nadaljeval Vance in se sklonil, da bi pobral knjigo, ki je bila padla na tla. »Chester je bil morda zatopljen v branje. Ali veš, Markham, kaj dokazuje tu ta knjiga? Chester je bral, ko je morilec stopil v sobo. Toda ni se vznemiril, niti vstal, d bi poklical na pomoč, še knjige ni od-

ložil. Zakaj? Zato, ker je bil morilec njemu znana oseba in Chester ni imel prav nobenega razloga, da bi se bil razburil, ko je vstopila. Ko je videl proti sebi naperjen samokres, je bilo njegovo nenadno začudenje tolikšno, da se niti zganiti ni mogel več. V tem hipu groze in presenečenja je odjeknil etrel in krogla mu je prebila srce.«

Heath se je približal truplu in ga pozorno ogledoval. Markham, ki je bil ves zmeden, je neodločno potrdil Vancejevimi besedami.

»Upoštevanja vredna je takšna domneva,« je končno odvrnil Heath. — »Prav tako kot prej Julija je tudi on brez najmanjše slutnje pustil, da se mu je zločinec približal. In to je stvar, ki jo vi zanikate. Sprejemljivo je, da vrata v Chestrovo sobo še niso bila zaprta in da je pošastni neznanec lahko brez težave šel v sobo. Toda, Julija se je bila že vlegla in mi vem, da je ona ponavadi vrata svoje sobe zapirala. Kako je potem morilec mogel priti v njeno sobo?«

»Stvar se da zelo lepo razložiti. Lahko dopustimo možnost, da se je Julija slekla, ugasnila luč in se vlegla. Kmalu potem je kdor si bodi potrkal na njena vrata na način, ki je bil njej znan. Julija je vstala, spet prižgala luč, odprla vrata in šla nazaj v posteljo, obiskovalec pa je svoj prihod opravil. Morda se je tista oseba ugasnila pri tem k postelji in potem nenadno naperila na Julijo samokres, sprožila ter z vso naglico izginila, pri tem pa pozabila ugasniti luč. Takšna

domneva bi se spričo nekaterih posebnosti strinjala z načinom, kako je neznanec prišel v Chestrovo sobo.«

»Že mogoče, toda zakaj tolikšna skrivnost, ko je potem ista oseba šla v Adino sobo z istim namenom? Strel je bil oddan v temi.«

»Racionalistični modrijani nas uče, dragi narednik,« je zatrdil Vance pretrgano slovesno, »da ima vsaka stvar

svoj poseben vzrok, da pa je človeški razum na žalost omejen. Vprav različnost tehničnega postopka, ki se ga je poslužila naša skrivnostna oseba, kar se tiče Ade, je ena temnih točk, in vi ste jo prav označili, ko ste rekli, da je bistvena točka. Ko se nam bo posrečilo razložiti to različnost, mislim, da bomo v kratkem tudi lahko rešili vsa to uganko.«

Andrejčkov
Jože:

Žalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

475.

Ko je Hoaksla spel odšel, pa kapitan nenadno pokazuje na severno stran, kjer se je na obzorju kazal temnordeč svet, podoben odsevu velikega požara. Drevje je v njegovi luči bilo podobno pošaslim, ki razpenjajo svoje roke na vse kraje

476.

Žar se je vedno bolj večal, zato je Viljem spel poklical Hoaksla. »Ti dobro poznaš gozd,« mu je dejal, »čigava so selišča na oni strani?« Indijanec je odgovoril, da prebiva tam indijanski rod, ki je pobegnil pred belimi naselniki v gozdove.

477.

Viljem ga je vprašal, če morda sežigajo kakega mrlvega poglavarja. Indijanec je dejal, da imajo najbrž kak praznik. Viljem je malo premišljeval, kaj bi. Bilje še vedno v tistih letih, ko človeka čudovili doživljaji hudo mikajo. Zato je dejal, da pojde pogledat

Umetna svila »Pe Ce« in »Perlon« – iz oglja

Prva ne gori, kisline je ne razjedajo in je manj premočljiva, druga pa je dosti bolj raztegljiva in trpežna kot naravna svila

Iz Frankfurta ob Mainu poročajo: Lani so na velesejmu v Leipzigu razkazovali prvo vrsto umetne svile iz tako imenovanega vlakna »Pe Ce«. Takšno svilo je začelo izdelovati neko veliko nemško industrijsko podjetje in je bilo za ta svojevrstni izdelek na velesejmu v Leipzigu tudi izredno mnogo zanimanja.

Isto podjetje je pred kratkim presenetilo javnost še z neko drugo vrsto umetne svile, ki ji je dalo ime »Perlon«. Tako se imenuje vlakno, iz kakršnega je tista svila, ali pa tudi izdelana svila sama. Obe vrsti umetne svile, »Pe Ce« in »Perlon«, sta iz snovi, ki jih dobivajo iz oglja. Ena najvažnejših sestavin, iz katerih je svila »Pe Ce«, je aceten. »Perlon« pa dobivajo na ta način, da vežejo proizvode iz oglja z nekim samostojnim, nevezanim atomom.

Dočim ima vlakno »Pe Ce« svojstvene lastnosti – kisline ga ne razjedajo, ne gori in je manj premočljivo kot naravna svila – lastnosti, zaradi

katerih takšno svilo lahko uporabljamo kot nekakšno varovalko pred kislinami, dalje za izdelovanje cedilnikov, ribiških mrež, vrvi, ki jih uporabljajo potapljači, – je svila »Perlon« dosti bolj prožna, raztegljiva in odporna kot pa naravna svila. Iz nje je mogoče izdelovati najraznovrstnejše oblačilne predmete, tudi nogavice. Ko je vlakno »Perlon« spredeno, ga je treba nategniti tako, da postane štirikrat tako dolgo kot je bilo prej. Te vrste svile se raztopi šele pri izredno visoki temperaturi, pravijo, da šele pri 270 stopinjah vročine.

Podjetje, ki se bavi z izdelovanjem umetne svile »Pe Ce« in »Perlon«, pa nima namena z njima izpodrinuti s trga drugih vrst svile, ki so živalskega ali rastlinskega izvora. Ne, tega ne. Hoče pa na vsak način, da bi bilo na trgu dovolj tudi tega avtarkičnega nadomestka za pravo naravno svilo, nadomestka, ki lahko uspešno pomaga kriti potrebo po svilenih izdelkih, zlasti tam, kjer je največja.

Iz ameriškega Pittsburga, ki je tudi že začel zbirati prostovoljne prispevke za postavitev spomenika Adamu in Evi. Spomenik naj bi bil naravnost ogromen in bo zato treba zanj zbrati precej dolarjev. Da temu Pittsburgu njegova zamisel ne bi sploščala, je ustanovil posebno društvo, ki ima svoje podružnice po vseh večjih mestih Združenih ameriških držav. Baje so celo že v ameriški poslanski zbornici stavili predlog, naj s posebnim zakonom določijo, da bo moral vsak ameriški državljan prispevati v ta namen primeren znesek za »Adama in Evo«.

Najhujša vročina in mraz na zemlji

Po statističnih podatkih, ki so jih zbrali vremenslovci, znaša razlika med najnižjo in najvišjo temperaturo med posameznimi kraji na zemlji nič manj kot 133 stopinj Celzija! Do 50 stopinj vročine so namerili že večkrat na primer v Arabiji, Mezopotamiji, v Sahari, v Arizoni in v Kaliforniji. Na drugi strani pa so na primer v Sibiriji, v severnih polarnih deželah in na skrajnem severnem koncu ameriške celine namerili dostikrat tudi že 70 stopinj pod ničlo. Pred nedavnim pa so imeli v tako imenovani puščavi Lut, v vzhodni Perziji, 50 stopinj vročine v senci, v Kaliforniji, v Alžiru, Tripolisu in ob beludžistanski meji celo 53 stopinj. Največja vročina, ki so jo kdaj kje na svetu ugotovili, je znašala 63 stopinj, in sicer v Ob-

biji v Italijanski Somaliji. Najmrzlejši kraj na zemlji pa je Verhojansk v Sibiriji, kjer zdrkne živo srebro v toplomeru celo na 70 stopinj pod ničlo.

Nenavadni utrinek nad rimskim nebom

Pretekli četrtek ponoči so imeli prebivalci mesta Rima in njegove okolice priliko videti nenavaden zvezdni utrinek. Podobnega, pravijo, na rimskem nebu še niso videli. Zvezda se je utrnila v

bližini ozvezdja Velikega voza, se zapeljala mimo zvezde severnice, šla skozi ozvezdje Casiopea in nato ugasnila. Bil je to kos, ki se je bil pogve kje utrgal v vesemirju ter je nekam nenavadno žarel, ko je na svoji poti zadel na zemeljske ozračje. Za njim se je potegnil, kakor so dobro lahko videli tisto noč Rimljani, izredno dolg žareč rep, oziroma goreča brazda, ki jo je bil ta čudni, nebesni »plug« zarezal vprav čez rimsko stran neba. Značilno je bilo pri tem tudi to, da se »tisti utrinek« čudovito počasi zapeljal po nebu, kakor da bi hotel na vsak način ljudi na zemlji opozoriti nase.

Kakšne bodo bodoče trgovine

Prodajalne, ki je v njih za kupce že vse pripravljeno, stehano in zavito v celofan

Iz Berlina poročajo: V Nemčiji nameravajo uvesti, oziroma so v svojih najpreprostejših oblikah tudi že uvedli posebno vrsto trgovin, »trgovino bodočnosti«. To so prodajalne, v katerih je za kupce že vse pripravljeno, stehano in zavito tako da človeku, ki v takšni trgovini želi kaj kupiti, ni treba storiti drugega, kot le, da si blago izbere, reče prodajalcu, naj mu z njim pošteže, ali pa si pošteže z njim kar sam, ter si nato zaželeno stvar odnese domov, svede ko jo je plačal.

Dve vrsti takšnih »bodočih trgovin« mislijo, oziroma so jih že uvedli v Nemčiji. Prve so majhne, kjer si kupec pošteže kar sam, ter velike, kjer ti z blagom, ki si ga želiš, pošteže prodajalec. Takšne nove trgovine si je zamislil – kakor poroča »Centraleuropa« – neki trgovec, ki se ukvarja s trgovino na drobno. Piše se Herbert Eklöch in je

doma iz Dresdena. Je lastnik več trgovin, v katerih prodajajo živila. Organizacija, ki skrbi za prehrano, je prav tega iznajdljivega trgovca izvolila za predsednika odbora za racionalizacijo trgovskih podjetij, ker je prepričan, da je mož sposoben na posebno spreten način rešiti najvažnejša vprašanja, ki so s prehrano v zvezi.

Glavna posebnost tega novega načina prodaje je, da je iz celofana. Stvar, ki jo v takšni »bodoči trgovini« kdo kupi, zlasti še, če je to kako živilo o katerem je treba biti na jasnem, če ni morda pokvarjeno, mora kupec namreč tudi prej videti. Kakšna je, drugače se lahko zgodi, da človek kupi »mačka v vreči«. Zato je blago zavito v takem prozornem celofanu.

»Nedeljski« otroci

V deželah Srednje Evrope je med drugim tudi precej razširjeno mnenje, pišejo iz Berlina, da so tisti otroci, ki se rode na nedeljo, dosti srečnejši v življenju, kot pa drugi, rojeni od ponedeljka do sobote. Koliko je na tem resnice, je sklenil ugotoviti nemški vseučiliški profesor dr. Karl Marbe iz Würzburga. V neki publikaciji, ki jo je izdal leta 1930. Osrednji statistični urad bivše Češkoslovaške, pravi dr. Marbe, da se je v letih od 1925 do 1930 rodilo v češkoslovaški republiki več dečkov kot pa kak drug dan v tednu. Na ženski kliniki würzburgskega vseučilišča je ta nemški strokovnjak dalje tudi ugotovil, da je bilo tako, kakor je zgoraj rečeno za bivšo Češkoslovaško, v letih 1877 do 1896 ter od leta 1931 do 1937 tudi na würzburgski poročnišnici. Čim več otrok pa se je rodilo v teh letih na nedeljo, tem manj novorojencev je bilo zato ob sobotah in v ponedeljkih. Zato je prof. Marbe prišel do zaključka, da vsi ti otroci niso pravi »nedeljski« otroci, pač pa da so jih

njihovi starši iz nekega praznoverja najbrž naredili za takšne na ta način, da so v njihove krstne liste napisali kot dan rojstva rajši v nedeljo, kot pa soboto ali ponedeljek.

Klobuke smejo nositi samo poročeni moški

V japonski Koreji imajo med drugim tudi tale svojevrstni običaj: Zenin dobi pri poroki klobuk, ki naj bi bil od tistega trenutka dalje vidno znamenje, da ni več samec, pač pa poročen. Pokrivalo je na Koreji predpavica, ki jo imajo izključno le poročeni moški. Korejci smejo biti pokriti le »toliko časa, dokler ne shodijo, pozneje pa morajo gologlavni prenašati vse neprijetnosti tamkajšnjega podnebnja. Pokriti se ne smejo, tudi če je še tako mrzlo vreme, niti če lije kot iz škafa, kar se vprav na Koreji tako pogosto dogaja. Pravico do pokrivala dobe šele s poroko.

DOBRI STARI ČASI

Carlascia se je bahal in pripovedoval svojim stražnikom, ki so molčali, o bližnjem vojaškem pohodu na Torino. Gospod Puttinj si ni več opomogel od udarca tistega jutra, od odvratnega izdajstva, od žalostnega konca svojega cilindra in od smešnega konca svoje suknje. Izgubil je vse spoštovanje do domoljubov. Prav februarja leta 1859 je govoril z njim v lekarni S. Mamette nemški Paulin o blaznih upih liberalcev.

»Ne, cenjeni gospod Paolo,« mu je reklo človeč. »Rodil sem se pod sv. Markom, ki je velik svetnik. Videl sem Francoze, dobri ljudje so to. Zdal vidim Nemce, pustimo to! Mogoče domo videli še druge, toda malopridneži, verjemite mi, malopridneži ne bodo zmagali.«

Doktor Aliprandi je bil že v Piemontu. Star Napoleonov podčastnik, ki je bival v Puriji, si je skrivaj pripravil uniformo v upu, da se bo predstavil francoskemu cesarju, ko bo prišel v Italijo. Župnik na Castellu, Introini, je spomnil don Giuseppeja, »stabarberija, ko ga je srečal, na pesem iz leta 1796, ki jo je Giuseppe leta 1848 privlekel na dan in potem spet skril:

Prišlo so k nam iz Ogrske

ponosne čete ulanske

a junaški Francozi

so v beg jih pognali.

In don Giuseppe mu je ves preplašan rekel: »Tih, tiho tiho! Medtem pa so ob vznožju Valsolde mirno cvetele vijolice, ko da bi nič ne bilo. Zvečer 20. februarja je nesla Luiza šopek vijolic na pokopališče. Nosila je še vedno žalno obleko. Bila je upadla in šuššana, njene oči so bile večje in v laseh so se pri-

108 kazale srebrne nitke. Zdelo se je, ko da bi od dneva njene nesreče preteklo dvesto let.

Ko je šla s pokopališča, je krenila proti Albogasiu in se pridružila nekaterim ženam iz Orbi, ki so šle v župno cerkev k rožnemu vencu. Nj bila več podobna mrki prikazni, ki je položila vijolice na Marijin grob. Govorila je vedro, skoraj veselo s to in ono, povpraševala je po bolni živini, pobožala in pohvalila deklico, ki je šla s staro materjo k rožnemu vencu, naročila ji je, naj bo v cerkvi mirna, kakor je vedno bila njena Marija. Čisto mirno je rekla to in imenovala Marijo. Žene je spreletel mraz in so se hkratu tudi čudile, saj Luiza zdaj ni nikdar več šla v cerkev. Vprašala je potem neko deklico, ali mislijo fantje še prirejati igre kakor ponavadi in ali igra tudi njen brat. Ko ji je deklica pritrdila, se je ponudila, da bo pomagala pri oblekah. Pri cerkvi Marijinega Oznanjenja se je poslovila. Ko je šla sama navzdol v Calcineri, je bil njen obraz spet podoben prikazni.

Šla je v Casarico h Gilardonijevim, ki sta bila že tri leta poročena. Profesorjeva sreča in njegovo oboževanje Estere je bilo kakor pesem. Strie Peter je rekel, da je postal profesor otročji. Ester se je bala, da bi postal smešen in mu ni dovolila, da bi se vpričo ljudi kazal zamaknjen vanjo. Edina, za katero ta prepoved ni veljala, je bila Luiza. Toda pred Luizo je imel Gilardonij posebno spoštovanje. Imel jo je še vedno za nadzemsko bitje. K spoštovanju do njene osebe se je pridružil še spoštovanje do njenega trpljenja in vpričo nje se je vedno zelo obzirno vedel. Že skoraj dve leti je šla Luiza skoraj vsak večer h Gilardonijevim; in če bi kaj moglo motiti mir teh novih zakoncev, bi bili ti obiski.

In res so imeli čuden in za Estero zopern nagib. Toda Estera je tako ljubila prijateljico, tako sočustvovala z njeno nesrečo, ter čutila v svojem srcu tako žalost, ker tisti grozni dan ni bolj pazila na Marijo, da se ni upala odločno upreti Luizinim željam, niti pripraviti moža do tega, da bi ji ne ustregel. Rekla je Luizi

samo, da tga ne odobrava ter jo prosila, naj vsaj molči o tem, kar delajo zvečer v profesorjevi delovni sobi. Dalje ni šla. Profesor pa je bil srečen zaradi teh snidenj, bolelo ga je samo Estere nezadovoljstvo.

Bilo je že temno, ko je pozvonila Luiza pri vratih Gilardonijeve hiše. Odprla je Ester. Luiza ni odgovorila na njen pozdrav, ker se ji je zdel prisiljen; samo pogledala jo je. Ko sta bili v pritičenem salonu, kjer je Ester prebila običajno večer, jo je objela tako strastno, da je Ester začela jokati. »Potrpi,« je rekla Luiza. »Samo to mi je še ostalo.« Ester jo je skušala potolažiti, rekla ji je, da se bližajo zanj boljše časi, združenje z možem. V nekaj mesecih bo Lombardija osvobodena, Franco se bo vrnil domov. In tedaj... in tedaj... se lahko zgodi toliko stvari... Lahko se vrne tudi Marija! Luiza je skočila kvišku in prišla za njene roke. »Ne!« je rekla. »Ne govori tega! Nikdar, nikdar! Vsa njena sem! Vsa sem Marijina!« Ester ni mogla odgovoriti, zakaj naglo in smehljaje je vstopil profesor.

Videl je, da je žena vsa solzna in da je Luiza zelo razburjena. Prav počasi je pozdravil in molče sedel poleg Estere, misleč, da sta govorili o običajnem predmetu, ki njegovi ženi ne ugađa. Ester bi ga bila rada poslala proč in nadaljevala pogovor z Luizo, a se ni upala. Luiza je trepetala pred sliko o bodoči nevarnosti, ki ji je zdaj za zdaj nejasno stopila pred dušo, ki jo je pa vedno z grozo zapodila, pred njo jo je natančno ogledala. A zdaj je stopila jasno in odkrito pred njo, priklicala jo je prijateljica beseda. Po dolgem, mučnem molku je Ester zavzdihnila in tiho rekla:

»Pojdi torej! Pojdi torej!«

Luiza je bila polna hvaležnosti. Pokleknila je pred prijateljico in ji položila glavo v naročje. »Saj veš,« je rekla, »da ne verujem več v Boga. Sprva sem verovala, da je hudoben Bog, a zdaj ne verujem več, da biva. Toda če biva dobi Bog, v kateri reči veruješ ti, ne sme zavreči matere, ki je izgubila edino hčerko in se skuša prepričati, da del nje še živi!«